

суспільних відносин. Необхідно подальше впорядкування, насамперед, системи центральних органів виконавчої влади, підвищення ефективності їх функціонування, зміцнення провідної ролі міністерств як головних суб'єктів вироблення і реалізації державної політики в соціально-культурній (духовній) сфері.

Потребують вдосконалення форми і методи державного керівництва й управління у сфері освіти, науки і культури. Структура системи державного управління в соціально-культурній (духовній) сфері в цьому аспекті потребує подальшої раціоналізації, модернізації і реформування. Слід, нарешті, завершити передачу всіх відомчих вищих навчальних закладів під юрисдикцію Міністерства науки і освіти України.

Прийняття Національного звіту про культурну політику України в Раді Європи (Страсбург) позитивно впливає на вдосконалення відповідного законодавства з урахуванням європейського досвіду, на запровадження сучасних механізмів фінансування культурних проєктів, на подальше налагодження міжнародного культурного співробітництва.

Співробітництво в гуманітарно-культурній сфері в рамках євроінтеграційних процесів в Україні потребує подальшого вдосконалення договірно-правової бази між країнами, і зокрема, опрацювання та підписання дво- і багатосторонніх програм співробітництва в галузі освіти, культури і науки на тривалу перспективу.

Створення оптимальної єдиної структури управління соціально-культурної (духовної) сфери з раціональним розподілом компетенцій між державою, міністерствами, галузевими науковими установами, а також установами освіти і культури дозволить прискорити інтеграцію України в європейський науково-освітній і культурний простір.

МІШИНА Н. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри конституційного права,
доктор юридичних наук, професор

ПРАВО БРАТИ УЧАСТЬ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ: ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА

Право брати участь у місцевому самоврядуванні — це система суб'єктивних можливостей громадян України, пов'язаних з їхньою належністю до територіальної громади, впливати на вирішення справ місцевого значення.

Право брати участь у місцевому самоврядуванні є колективним правом переважно громадян України, позитивним правом, та належить до

політичних прав. За формою реалізації воно може бути як безпосереднім, так і представницьким — такий висновок можна зробити на підставі аналізу чинного законодавства України. Слід зазначити, що у процесі європейської інтеграції в Україні можлива деполітизація цього права з огляду на практику держав — членів ЄС, що базується на Конвенції про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні 1992 р.

Структуру права брати участь у місцевому самоврядуванні складають об'єкт, суб'єкти та зміст цього права.

Об'єктом права брати участь у місцевому самоврядуванні є доступ громадян України — членів територіальних громад до участі у місцевому самоврядуванні. У цьому контексті, як справедливо наголошує О. С. Шугріна, варто відрізнити право на місцеве самоврядування від права брати участь у місцевому самоврядуванні [1].

У літературі [2–4] зустрічається думка про те, що право брати участь у місцевому самоврядуванні є додатковим до такого основного права, як право брати участь в управлінні державними справами. Однак не викликає дискусії те, що право брати участь у місцевому самоврядуванні є комплексним правом, що конкретизується через низку додаткових індивідуальних та колективних прав громадян України.

Зміст права брати участь у місцевому самоврядуванні складають такі індивідуальні права, як активне та пасивне виборче право на місцевому рівні; право ініціювати та брати участь у місцевому референдумі; право на колективні та індивідуальні звернення до органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб (письмові та особисті); право на рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування; право на отримання повної та достовірної інформації про діяльність органів місцевого самоврядування; оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування, посадових осіб тощо.

Зміст права брати участь у місцевому самоврядуванні складають такі колективні права: право на здійснення територіальною громадою влади безпосередньо або через органи місцевого самоврядування; право ініціювати дострокове припинення повноважень органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, їхніх посадових осіб. На місцевому рівні може бути реалізована низка інших колективних політичних прав, наприклад, право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи публічної влади.

Суб'єкти права брати участь у місцевому самоврядуванні — це переважно громадяни України одноособово чи у сукупності. Інколи для реалізації прав, що входять до права брати участь у місцевому самоврядуванні як комплексного права, висуваються і інші недискримінаційні цензи — віковий, осілості тощо. Неможливість точного визначення кола суб'єктів права брати участь у місцевому самоврядуванні пов'язана з тим, що зміст права брати участь у місцевому самоврядуванні є вельми широким.

Актуальним питанням щодо права брати участь у місцевому самоврядуванні є приведення його суб'єктного складу у відповідність з муніципальними стандартами ЄС, насамперед, з вимогами поки що не ратифікованої в Україні Конвенції про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні 1992 р. Цей акт передбачає надання іноземцям вельми широкого кола політичних прав на місцевому рівні, у т.ч. щодо участі у місцевому самоврядуванні; серед цих прав найважливіше місце посідають активне та пасивне виборче право.

Список використаних джерел

1. Шугрина Е. С. Гарантии права на осуществление местного самоуправления: автореф. дис. ...док. юрид. наук: 12.00.02 / Шугрина Екатерина Сергеевна. – М., 2008. – 57 с.
2. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: конституційно-правові проблеми організації та функціонування: дис.... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Батанов Олександр Васильович. – К., 2011. – 478 с.
3. Москальчук К. М. Конституційне право доступу громадян до служби в органах місцевого самоврядування: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / К. М. Москальчук. – Одеса, 2013. – 226 с.
4. Чернега Р. Т. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні України: стан та шляхи вдосконалення: дис... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Р. Т. Чернега. – К., 2007. – 211 с.

МИХАЛЬОВ В. О.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права

ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ ВИЗНАННЯ ЛЮДИНИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНСТИТУЦІОНАЛІСТИКИ У КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Століття, що минуло в історії сучасної цивілізації було віком нехтування прав людини і приниження його гідності, століттям терору та фізичного знищення мільйонів людей власними правителями. Проте, саме у 20 столітті, після Другої світової війни стало відбуватися усвідомлення всім людством цінності одиничної людини як важливою складовою, віком звернення до ідеалів гуманізму, які вперше на конституційному рівні були проголошені під час Великої французької буржуазно-демократичної революції. Втілення в життя ідеї соціальної держави і визнання людини вищою соціальною цінністю які відбуваються у провідних європейських державах останніми десятиріччями роблять